

Viite

Eduskunnan perustuslakivaliokunta
PeV@eduskunta.fiYhteyshenkilö
Camilla Hägglund-Palmqvist

Asia

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi asevelvollisuuslain 32 ja 48 §:n muuttamisesta, HE 66/2024 vp**Lausuntopyyntö**

Maakunnan hallitukselle on annettu mahdollisuus lausunnon antamiseen perustuslakivaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi asevelvollisuuslain 32 ja 48 §:n muuttamisesta, HE 66/2024 vp.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi asevelvollisuuslakia Rajavartiolaitoksen rajajoukkojen valmiuden parantamiseksi. Näille reserviin kuuluville asevelvollisille järjestettäisiin uudenlaisia kertausharjoituksia, mikä mahdollistaisi luonteeltaan ei-sotilaallisten rajaturvallisuuden häiriötilanteiden nopean hoitamisen. Akuutteihin turvallisuuspoliittisiin tarpeisiin vastaamiseksi näihin joukkoihin kuuluvia asevelvollisia voitaisiin kutsua kertausharjoituksiin lyhyemmällä varoitusaajalla kuin mikä nyt on sallittua. Päätöksen näistä harjoituksista tekisi tasavallan presidentti sisäministerin ehdotuksesta. Muutokset koskisivat vain Rajavartiolaitoksen rajajoukkoihin kuuluvia asevelvollisia, joilla on oikeanlainen koulutus. Muutoksilla ei olisi vaikutusta Puolustusvoimien joukkoihin eikä muille asevelvollisille tulisi uusia toimivaltuuksia.

Maakunnan hallituksen näkemykset

Siltä osin kuin esitys koskee Ahvenanmaata, maakunnan hallitusta on kuultu valmisteluprosessin aikana ja maakunnan hallitus on antanut asiasta sisäministeriön rajavartio-osastolle lausunnon ÅLR 2024/3341. Maakunnan hallitus on todennut lausunnossaan, että Ahvenanmaan kansainvälisoikeudellinen asema ja Rajavartiolaitoksen tehtävät ja toimivaltuudet on kuvailtu asianmukaisesti hallituksen esityksessä.

Esityksessä todetaan, että Ahvenanmaa on kansainvälisten sopimusten perusteella demilitarisoitu ja neutralisoitu alue, mikä estää sotilaallisen henkilöstön, sotilaallisten ajoneuvojen ja sotilaallisen kaluston sijoittamisen Ahvenanmaalle sekä näiden läpikulun Ahvenanmaan kautta rauhan aikana. Ahvenanmaalla voidaan kuitenkin järjestää

harjoituksia, jotka liittyvät rajaturvallisuuden ylläpitämiseen ja joissa ei ole sotilaallisia elementtejä.

Reserviin kuuluvia asevelvollisia voidaan silti käyttää Ahvenanmaalla, jos Rajavartiolaitoksen resurssit eivät riitä raja- ja meriturvallisuustilanteen hallitsemiseen. Näin on varsinkin, jos resurssien määrää ei voi lisätä muualta Suomesta tapahtuvilla siirroilla, muiden toimivaltaisten viranomaisten tuella tai kansainvälisellä tuella. Resurssien käyttöä arvioitaessa on huomioitava sekä Puolustusvoimien että Rajavartiolaitoksen sotilaallisen maanpuolustuksen tehtäviin varattujen resurssien käyttöä koskevat rajoitukset.

Reserviin kuuluvia asevelvollisia voidaan käyttää Ahvenanmaalla rajavartiomiehen välittömässä ohjauksessa ja valvonnassa. He voivat osallistua merirajojen valvontaan, partiointitehtäviin, vartiointi-, opastus- ja liikenteenohjaustehtäviin sekä tukitehtäviin, kuten kuljetustehtäviin tai johtamisjärjestelmäverkkojen ylläpitoon. Tämän lisäksi heitä voitaisiin käyttää koulutuksensa ja kokemuksensa mukaisissa meripelastus- ja ympäristövahinkojen torjuntatehtävissä sekä muissa tehtävissä. Ahvenanmaalle tehtäviin suunniteltavien reserviin kuuluvien asevelvollisten valinnassa pyritään huomioimaan myös heidän ruotsin kielen taitonsa.

Maakunnan hallitus pitää selvänä, että Ahvenanmaalla tehtävät toimenpiteet ovat ei-sotilaallisia ja että niillä ei ole vaikutusta Ahvenanmaan demilitarisointiin ja neutralisointiin.

Ministeri

Ingrid Zetterman

Juristi

Adrian Jansson